

Podobenství o nafoukané tetě

V království, které se jmenovalo Radostné, měli zajímavého krále Lubomíra. Nikdy neválčil s ostatními králi, brzy po svém nástupu zrušil otroctví, upravil daně a spravedlivě trestal násilí na lidech, zvířatech i rostlinách. Neměl zapotřebí být krutý ani lakomý, a tak se staral, aby tuhle jeho vlastnost pochopili všichni jeho poddaní. Někdy se dařilo, a lidé k sobě i k přírodě byli laskaví, ale znáte to. Každý to hned neumí a každému se nechce měnit staré zvyklosti, i když se třeba není čím chlubit.

V bohaté vesnici, která se jmenovala Velká Starost, žil sedlák Jíra. Měl rozlehlou farmu, choval dobytek a pěstoval obilí. Byl spravedlivý a měl rád lidi. Jenže ve vesnici byli i další obyvatelé, kteří Jíru znali jen tak povšechně. V kostele se povídalo, že Jírovi žehná Pán Bůh, a proto se daří dobře jemu i jeho zaměstnancům. Ne všichni ve vsi byli přesvědčeni, že požehnání na Jírově velkostatku je od Pána Boha. Mnozí vesničané si mysleli, že člověk má jen to, co si vydělá, a když je šikovný a má i lečjaký vedlejší příjem, žádné požehnání nepotřebuje. Jenže, to je věc názoru a osobního poznání, s tím se zabývat nemusíme.

Sedlák Jíra měl o dost starší sestru Bětu. On sám měl pět dětí, ale jejich teta Běta žádné děti neměla. Byla vdova a po svém manželovi zdělila krásný dům na návsi, kde vedla i Koloniál, což je obchod s cizokrajným zbožím. Měla v něm čtyři zaměstnance, kteří všechno dobře obstarali, takže teta Běta nemusela hnout prstem. Všechno měla dobře spočítané, obchod stále dobře vynášel, protože se tady dalo koupit vzácné zboží jako třeba krajky, exotické ovoce, čokolády a zajímavé láhve se zajímavými nápoji. Ne každý si ale mohl dovolit tady nakupovat. Dokonce i tetini zaměstnanci si nikdy nemohli dopřát to, co bohatí zákazníci. Dodávali zboží nejen do okolních obcí, ale i na královský dvůr. Na to zejména byla teta Běta hodně pyšná.

Když byly ve vsi nějaké oslavy, třeba dožínky, posvícení nebo Boží hod, všichni si to hezky užívali, každý podle svých možností a zájmů. Na návsi se pořádaly trhy, výroční slavnosti s hudbou a další události, na které se všichni těšili. Kromě toho každý, kdo s někým kamarádil, pozval své přátele a příbuzné na slavnostní oběd k sobě domů.

U sedláka Jíry se chystala hostina na oslavu dožínek. Na zahradě bylo připraveno několik stolů přikrytých ohromným ubrusem, což vypadalo jako slavnostní tabule někde na zámku. U stolu bylo čtyřicet židlí, a každý pozvaný si mohl sednout, kam chtěl. Jírova manželka a tři dcery chystaly pokrmy a připravovaly se na to, že budou obsluhovat hosty. Byl to u nich takový zvyk. Během roku obsluhovala děvečka, ale o dožínkách měli všichni zaměstnanci Jírovy farmy volno a o jejich obvyklé úkoly se postarala rodina. Synové vítali spolu s tátou hosty, ale také běhali do sklepa pro chlazené nápoje a každému nalévali, co si kdo přál.

Největší potěšení z rodinné slavnosti měl vždy Malý Chlapec, kterého si Jírovi vzali k sobě, protože neměl rodiče ani žádné hodné příbuzné.

No popravdě, ten chlapec byl malý jen svým vzrůstem a rozumkem pětiletého dítěte. Ve skutečnosti mu bylo asi třicet let, ale nikdy správně nedospěl. Na farmě pomáhal, jak uměl, dělal jednoduché práce a snažil se, aby nezlobil. Neměl moc vybrané způsoby, a tak se mu občas stalo, že u stolu hlasitě smrkal nebo bral do ruky nesprávně vidličku a nůž. Nejraději jedl lžící, a když se pozapomněl, vylízal talíř, jak mu chutnalo. Občas něco převrhnul nebo mu spadl na zem krajíc, samozřejmě namazanou stranou dolů. Lidi u stolu se na něho nezlobili, věděli, že to nedělá schválně, a tak mu pomohli napravit, když se něco rozbilo nebo umazalo.

Na dožínkovou hostinu přišla jako čestný host i teta Běta. Ke stolu jí přivedl sám sedlák Jíra, nabídnul jí židli a představil jí hosty, které neznala. A protože na stole nebyly žádné jmenovky, které by určovaly, kde má kdo vyhrazené místo, posadila se teta Běta do čela stolu. Byla si jistá, že takhle bude každý vědět, kdo je tady z přítomných nejvzácnější.

Když se všichni usadili, ukázalo se, že tetě Bětě sedí po pravici Malý chlapec a po levici Prababička, která byla hodně hluchá a trochu i slepá, chyběly jí všechny zuby, a tak nemohla pořádně kousat. Inu, jestli si myslíte, že Teta Běta tady seděla proto, aby mohla při jídle pomáhat Malému Chlapci a Prababičce, tak to jste na omylu. Tetě Bětě naopak tato společnost nevyhovovala, jenže už s tím nemohla nic dělat. Všichni seděli na svých místech a čekali, až v nastalém tichu zazní Jírova chvála a díkůvzdání za skvělou úrodu, za práci všech, kteří se na tomto požehnání podíleli. Jíra poděkoval Bohu i za svou rodinu i za Malého Chlapce, kterého jim Pán Bůh přidal.

Tohle teta Běta těžko snášela. Ošívala se, byla nervózní a během jídla ostře okřikla Malého Chlapce i Prababičku, protože každou chvíli něco vybyndali nebo pustili na zem. Nic se nestalo, a nikomu nevadilo, že Prababička si pochutnává na svíčkové nakrájené do mističky a že Malý chlapec má ukoptěný nos od žloutkového krému. Jen Teta Běta koukala na tyhle lidičky povýšeně a dávala všem hodovníkům najevo, jak jsou trapní, když si sami podávají jídlo z prostředka stolu, aniž by počkali na obsluhu. Dokonce jeden převrhl džbánek červeného vína přímo na bílý ubrus, ale všichni se jen smáli a jak mohli, tak pomohli, utírali a sháněli se po plném džbánu. Vždyť přece Jíra všem řekl – jezte a pijte, a buďte veselí, protože dneska je den Hospodinovy radosti!

Pozdě odpoledne přijel kočár s koňmi a do něj obřadně nasedla Teta Běta. Marně ji Jíra se ženou ujišťoval, že je tady vítána, a aby ještě zůstala, že hostina zdaleka nekončí. Nenechala se přemluvit, naopak řekla Jírovi: „To, že jsi můj bratr, neznamena, že si musím nechat všechno líbit, že musím sedět vedle úplně senilní babči a slabomyslného kluka. Mě nezajímá, jestli je považuješ za svou rodinu, nezajímá mě, jestli je máte rádi. Já se bez takových neužitečných osob snadno obejdu. Kdybys byl chytřejší, dávno jim najdeš místo v nějakém ústavu, aby ti nedělali na veřejnosti ostudu. Možná jsi úplně ztratil zdravý rozum, ale pamatuj si. Já už k tobě na takový oběd nikdy nepřijdu. Buď dostanu místo mezi významnými a bohatými hosty nebo se mnou nepočítej!“

To řekla, zabouchla dvířka svého kočáru a odjela. Jíra zůstal jako opařený, měl slzy v očích a trochu se mu klepala brada. Jeho žena ho vzala za ruku a řekla: „Nic si z toho nedělej. Pomodlíme se za Bětu a půjdeme za našimi hosty a rodinou. Je mezi nimi určitě i Pán Bůh, který nám dává tolik darů a drahých přátel.“

Byl svátek sv. Martina, a to je ve vsi Velká Starost velké posvícení. Kdekdo vykrmil husu, napekl koláče a chystá hostinu. V domě Tety Běty se peklo několik hus, ale také další pečeně a lahůdky přivezené z dalekého zahraničí. Celý dům byl vyšňořený, všude zlaté nádoby a drahocenný porcelán. Jak by ne! Pozvání přijal sám pan král Lubomír, a přiveze s sebou své vzácné přátele a rodinu. Teta, která žije ve Velké Starosti, měla tentokrát velkou radost, což sluší každému v Radostném království. Měla dokonce tak dobrou náladu, že na oplátku za dožínkový oběd pozvala na Posvícení Jíru i s manželkou a jejich pěti dětmi. Pak ještě přizvala pana starostu a faráře, protože člověk nikdy neví, kdy se mu můžou takové známosti hodit. Ačkoliv si myslela, že není nikomu nic dlužna, ani pozvání k hostině, rozhodla se být šlechetná a velkorysá. A také prozíravá, samozřejmě. Velkou péči věnovala zasedacímu pořádku u prostřené tabule. Před každou ze třiceti židlí byla zlatem napsaná vizitka. Čelo stolu a deset míst po levici a pravici bylo vyhrazeno panu králi Lubomírovi a jeho rodině. Další místa byla pro starostu, faráře a pak ty další, méně urozené lidi. Všechno dobře promyslela, připravila, sehnala uniformy pro obsluhující personál. Jídlo i pití, dokonce i hudba, byly připravené a hostina mohla začít.

Přišli místní hosté, ale všichni museli stát kolem stolu a čekat, dokud nepřijel král Lubomír s rodinou. Panečku, byly jich čtyři kočáry, na návěs se seběhli obyvatelé Velké Starosti a jen zírali. Někdo vystoupil, ale to asi pan král nebyl, protože měl docela obyčejné šaty a hned šel pomáhat vystupovat ostatním cestujícím. Ale co to? To musí být nějaký omyl! Všechny kočáry postupně opustili docela obyčejně vyhlížející lidé, sice čistí a upravení, ale většinou v obnošených šatech a oblecích. A světe, div se! Ten měl berle, ten zase neviděl a museli ho vést, tamten byl úplně holohlavý a ani paruku si nepořídil. Byli tam i staré babičky a dědouškové, někteří se sotva belhali. A pak nějaký bezruký chlapík, a dvě paní, které se chovaly jako bláznivky! A kde je pan král a jeho dvořané a rodina?

Teta Běta stála jako ochromená a nebyla schopná vydat ze sebe hlásku. Pořád se přesvědčovala, že to asi nějaký sociální ústav vyvezl své klienty na martinský trh a doufala, že všichni brzy odjedou, aby nepřekáželi královské družině. Vtom k ní přistoupil hezký člověk s hlubokými očima a přátelským úsměvem. Lehce se jí uklonil a políbil jí ruku. „Jsem velmi poctěn, paní Běto, že jste mě i mou rodinu pozvala na hostinu. Moc si toho vážíme a máme radost!“

Pak pokynul svým lidem a všichni spustili krásnou píseň o radosti, vděčnosti a lásce. Nebyla to skladba úplně nábožná, ale bylo vidět, že se jejich píseň i oni sami Pánu Bohu hodně líbí.

Když dozpívali, Teta Běta zcela zkoprnělá pozvala pana krále s jeho doprovodem ke svému stolu. Král Lubomír zaujal místo v čele, ale před tím s každým, kdo tu byl, trochu poklábil,

byl vždycky rád, když se mohl o lidech něco dozvědět. Také se ukázalo, že ho doprovází dva mladíci, což byli princové. Sice nevypadali nijak mimořádně, ale mohli své krásné a hluboké oči nechat na starších dcerách sedláka Jíry.

Jídla na hostině byla vybraná a lahodná. Akorát byl trochu problém, že někteří strážníci si nedovedli poradit se všelijakými skořápkami, krunýři a lasturami. Rozpaky také vzbudila velká upečená labuť, která měla břicho plné velkého nadívaného krocana, který měl v sobě husu a ta zas měla v sobě brojlera a ten měl v sobě bažanta a ten měl v sobě křepelky a ty měly v sobě... inu další pečené maso s kostmi a nádivkou. Někteří si pomysleli, že když je něčeho moc, tak je toho příliš, ale za každé jídlo upřímně poděkovali a pochválili kuchaře.

Teta Běta byla svými hosty tak zklamaná, že skoro nic nejedla. Přezíravě v duchu hodnotila každého stolovníka zvlášť, její kritická duše našla spoustu chyb i na princích, panu králi, a to nemluvě o starostovi, faráři, vlastního bratra nevyjímaje.

Když se všichni rozloučili, šla Teta Běta do své ložnice a dlouho zírala na obrázek Ježíše Krista, který tam byl vypodobněn jako vznešený člověk se zlatou svatozáří.

„Vidíš, řekla Běta obrazu, „taky jsi chodil na všelijaké hostiny a měl jsi alespoň svatozář zlatou a určitě i žezlo a zlaté jablko. A určitě tam nebyli všelijací špindírové a nádeníci, jako jsem to zažila já u svého bratra i v přítomnosti toho zchudlého krále Lubomíra. Je tohle snad spravedlnost pro slušnou křesťanku?“

Obraz mlčel. Nic se nestalo, nikdo neodpověděl na Bětiny nářky. Na stolku byla krásná bible v kožené zlacené vazbě, ale nikdo v ní nikdy nečetl. Běta si na okamžiček vzpomněla, že jednou farář říkal něco o tom, že blahoslavení budou chudí a nezištní lidé. „No a co?“ řekla si Běta posměšně, „na tohle já čekat nebudu. Celý život jsem se starala, abych vydělala peníze pro sebe a své zaměstnance, každou neděli jsem v kostele dala něco do kasičky. Všechny zbytky ze stolu a z kuchyně si mohli mezi sebou rozdělit sloužící, ani jsem jim za to nic nestrhla z platu. Každý rok, když je dobročinná akce, pošlu tam jen trochu obnošené oblečení a boty. Vždycky jsem byla a pořád jsem slušná žena s výjimečným postavením, a proto vím, co se sluší a patří. Farář ani král mě nebudou poučovat a ani to jejich předvádění lásky k bližnímu mě nemůže nijak oslnit. Je to jejich věc, co udělají se svým majetkem a svou lidumilností.“

Druhý den Běta povolala písaře a notáře, a také člověka z realitní kanceláře. Dům a obchod pronajala na dobu neurčitou, sepsala svůj majetek a pověřila notáře, aby, pokud by umřela, nechal za její peníze vystavět nový kostel, který bude zasvěcen jí, plným jménem Alžběta Dobrotivá.

Když všechno zařídila, přijel velký dostavník, který Tetu Bětu odvezl až do přístavu u moře. Běta se nalodila a se všemi svými kufry, šperky a kožešinami odplula na Havaj. Tam mají také krále a ona doufá, že je to bohatší a vznešenější král než ten chudáček Lubomír.

A co na to všechno řekli obyvatelé vesnice Velká Starost?

Neřekli nic. Chvíli totiž trvalo, než si povšimli, že Alžběta Dobrotivá opustila jejich obec. A přeci se něco změnilo – pár sedláků, pošťák, pekař, starosta a farář na nějaké slavnosti řekli, že už nechtějí, aby se jejich vesnice jmenovala Velká starost, a dali jí jméno Vstřícná. To proto, že tady bylo zvykem vyjít vstříc každému, kdo má nějaké starosti anebo kdo chce navštívit něčí dům a zůstat na oběd nebo na večeři.

Král Lubomír měl z této změny velkou radost a všude rozhlašoval, že raději ožení své syny do Vstřícné než do Velké Starosti.

To je konec pohádky, která se stala podobenstvím. A nakonec hádanka:

S kým se mladí princové vlastně chtějí oženit?

Jestli nevíte, zeptejte se místního faráře, který snoubencům slíbil ohlášky už tuto neděli.

Delicie Nerková